

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita
accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum
notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum
Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 172. Vtrum Angeli indiguerint gratia ad hoc, vt conuerterentur in Deum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

turas, ac deinde per quemdam regressum quasi demonstratiuum cognoscerent creaturas in essentia diuina. S. Augustinus dicens Angelos ab initio creationis cognouisse creationem, & creaturas cognitione matutina in Verbo, debet intelligi de hac secunda cognitione naturali, quæ prioritate dignitatis præcedit cognitionem vespertinam, qua creaturas cognouerunt in ipsis creaturis. Idem S. Augustinus, dum docet Angelos ab initio creationis fuisse beatos, loquitur de beatitudine imperfecta, & conueniente viatori, de qua lib. 11. de Ciuit. cap. 12. dicit: *Non imprudenter vocamus beatos, quos videmus in se, & per se cum spe futura resurrectionis hanc vitam ducere sine crimine: in eodemque sensu lib. 11. de Gen. ad litteram, cap. 18. docet Adamum in paradiso, antequam peccaret, fuisse beatum. Lib. etiam de corrept. & Gratia, cap. 10. in eodem sensu docet ipsos demones, antequam peccarent, fuisse beatos, dicens. Diabolus vero, & Angeli eius, etsi beati erant, antequam caderent, & se in miseriam casuros nesciebant, erat tamen adhuc, quod eorum adderetur beatitudini, si per liberum arbitrium in veritate stetit, donec illam summæ beatitudinis plenitudinem, tanquam præmium ipsius per mansionis acciperent, id est, ut magna per Spiritum Sanctum data abundantia charitatis Dei, cadere ulterius omnino non possent, & hoc de se certissime nossent. Hanc plenitudinem beatitudinis non habebant, sed quia nesciebant suam futuram miseriam, minore quidem, sed tamen beatitudine sine vitio fruebantur: ergo Augustinus distinguit beatitudinem perfectam à beatitudine perfecta termini, & docet demones, antequam peccarent, illam, non autem hanc habuisse. Licet autem S. Augustinus lib. 11. de Gen. ad litteram, cap. 19. & lib. 11. de Ciuitate, cap. 23. & alibi, dubitet, vtrum Angeli, qui perseuerarunt, ab initio creationis fuerint beati cum certitudine de perpetuitate suæ beatitudinis, tamen cap. 11. lib. de corrept. & gratia, quem scripsit post, deposuit hoc dubium, & clare docuit Angelos etiam sanctos beatitudinem perfectam cum certitudine de perpetuitate accepisse in præmium suæ liberæ perseuerantiæ: Loquens enim de Adamo dicit. Sed quia noluit permanere, eius culpa fuit, cuius meritum fuisset, si permanere voluisset, sicut fecerunt Angeli sancti, qui cadentibus alijs per liberum arbitrium, per idem liberum arbitrium steterunt ipsi, & huius mansionis debitam mercedem accipere meruerunt, tantam scilicet beatitudinis plenitudinem, qua eis certissimum sit, semper se in illa esse mansuros; ergo S. Augustinus etiam in Angelis sanctis distinguit beatitudinem imperfectam conuenientem statui viæ, à perfecta conueniente statui termini.*

20. Ad 2. Peregrinari dicitur non solum qui est in statu viæ, sed etiam qui recedit à domino, peccando, eo pacto, quo filius prodigus peregrè profectus in regionem longinquam est figura hominis peccantis. Angeli igitur sancti sunt beatiore, non quia nunquam fuerunt in statu viæ (hoc enim non

conferret ad augmentum beatitudinis) sed quia nunquam peccando recesserunt, ac peregrinati sunt à Domino. Rursus ex dictis num. 19. S. Augustinus licet locis citatis dubitarit, vtrum Angeli sancti ab initio fuerint certi de perpetuitate suæ beatitudinis, tamen lib. de corrept. & gratia, cap. 11. deposuit dubium, & docuit illos perfectam beatitudinem cum certitudine de eius eternitate obtinuisse post in præmium liberæ perseuerantiæ. Auctor lib. de Ecclesiast. dogmatibus dicens Angelos sanctos in ea, in qua creati sunt, beatitudine perseuerare, solum significat beatitudinem illos nunquam amisisse, licet imperfectam propriam viam mutarint in perfectam propriam termini.

21. Ad 3. Licet admittatur, quod Angeli non indigeant mora temporis ad operandum etiam meritorie, tamen cum beatitudo visionis intuitiua non possit coniungi cum peccabilitate, & Angeli ab initio fuerint peccabiles, non potuerunt ab initio esse perfectè beati per visionem Dei.

22. Ad 4. Distinguo maiorem: Angeli ab initio debuerunt esse perfecti perfectione propria viæ, concedo; perfectione propria termini, nego; distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Angeli sicut ab initio debuerunt esse perfecti perfectione physica, propria viæ, non autem perfectione propria termini, & quæ debet retribui in præmio meritorum, sic debuerunt ab initio esse beati beatitudine propria viæ, non autem beatitudine propria termini, vt explicatum est nu. 14. & 15. Ad 5. quod in primo instanti non debuerunt esse perfecti perfectione morali meriti, sed in secundo, vt dicitur infra qu. 175.

23. Ad 5. iam num. 3. explicatum est, quo pacto Angeli ab initio suæ creationis habuerint beatitudinem naturalem propriam viæ, vel potius partim naturalem, partim supernaturalem.

QVÆSTIO CLXXII.

Vtrum Angeli indiguerint gratia ad hoc, vt conuerterentur in Deum?

S. Thom. qu. 62. art. 2.

1. **V**identur Angeli non indiguisse gratia ad hoc, vt conuerterentur in Deum per actum dilectionis: primò quia Angeli non indiguerunt gratia ad ea, quæ naturaliter poterant; sed naturaliter possunt Deum diligere, vt cum Sancto Thoma quæst. 60. art. 5. diximus quæ. 169. ergo.

2. Secundò Angeli non indiguerunt gratia ad ea, quæ ipsis non erant difficilia; sed conuertere in Deum, illumque diligere, non erat Angelis difficile, cum nihil tali dilectioni repugnaret: ergo.

3. Tertiò conuertere in Deum est se ad gratiam

tiam preparare; sed Angeli non indiguerunt gratia ad hoc, ut se prepararent ad gratiam, alioquin procederetur in infinitum; ergo.

4. Respondeo cum Sancto Thoma duplicem esse conuersionem in Deum. Prima est, qua Deus diligitur, in quantum est principium naturæ, & dat esse naturale. Secunda est, qua Deus diligitur, in quantum est principium beatitudinis supernaturalis consistentis in visione intuitiua Dei, quæ visio, ut dictum est supra quæst. 25. est supra omnem naturam creatam, & creabilem. Hoc supposito, Angeli non indiguerunt gratia supernaturali, & propriè dicta ad hoc, ut conuerterentur in Deum, diligendo illum ut auctorem naturæ, sed poterant tali dilectione illum naturalitèr diligere. Vtrum verò indigerent aliqua gratia minus propria, & ordinis naturalis, examinabitur suo loco, in Tractatu de pura natura. At indiguerunt gratia supernaturali, & propriè dicta, ut diligere Deum ut principium, & obiectum beatitudinis supernaturalis. Ratio est, quia nulla res potest moueri, & operari supra suam naturam, nisi moueatur, & eleuetur à principio superiori: e.g. calor vitalis potest quidem calefacere, absque eo quod eleuetur, at non potest in animali generare carnem, nisi eleuetur ab anima nutritiua, cuius est instrumentum; sed visio Dei est supra omnem naturam creatam, & creabilem, ut dictum est quæst. 25. ergo nulla voluntas creata, vel creabilis potest moueri ad visionem Dei, & Deum diligere ut auctorem beatitudinis supernaturalis consistentis in visione Dei, nisi ut mota, & eleuata à Deo ut agente supernaturali; sed motio, qua Deus eleuat voluntatem, creatam ad amandum Deum ut auctorem beatitudinis supernaturalis, vocatur auxilium gratiæ supernaturalis, ac propriè dictæ: ergo Angelus non potest conuertere in Deum ut auctorem beatitudinis supernaturalis consistentis in visione intuitiua Dei, nisi per auxilium gratiæ propriè dictæ.

5. Ex hac doctrina, quam Sanctus Thomas tradit in corpore huius articuli, patet contra sententiam Iansenij, Sanctum Thomam ultra amorem Dei supernaturalem admittere amorem Dei ordinis naturalis. Sed de hoc puncto, si Deus dederit, ex professo disputabimus, in Tract. de statu, & possibilitate naturæ puræ.

6. Quæri potest, vtrum Angeli ad iustè viuendum, ac perseuerandum in iustitia, & ad singulos actus bonos, indiguerint gratia, & adiutorio Dei? Vtrum indiguerint motibus indeliberatis voluntatis inclinantibus ad actus bonos? Vtrum qui perseuerarunt, habuerint solum adiutorium *sine quo non*, ac purè sufficiens, an etiam adiutorium *quo*, siue efficax? Vtrum merita, & perseuerantia Angelorum fuerint specialia dona Dei?

7. Respondeo de istis quæstionibus agendum infra in Tractatu de statu naturæ integre,

8. Ad 1. distinguo minorem: Angeli naturalitèr potuerunt diligere Deum ut auctorem naturæ, & amore naturali, concedo; ut auctorem supernaturalis beatitudinis, nego: & distinguo eodem pacto consequens. Ex dictis num. 4. Angeli potuerunt quidem naturalitèr diligere Deum ut auctorem naturæ, & amore naturali, ideoque ad sic diligendum non indiguerunt gratia supernaturali, ac propriè dicta: sed non potuerunt diligere Deum ut auctorem supernaturalem, & dilectione supernaturali, ideoque ad sic diligendum indiguerunt gratia propriè dicta.

9. Ad 2. distinguo minorem: Angelis diligere Deum ut auctorem supernaturalem non erat difficile difficultate orta ex corruptione corporis, & ex infectione peccati, concedo; difficultate orta ex supernaturalitate amoris excedentis vires naturæ, nego. Dilectio Dei ut auctoris supernaturalis est nobis hominibus difficilis, tum propter corruptionem corporis aggravantis animam, tum propter infectionem peccati, tum propter supernaturalitatem talis dilectionis excedentis vires naturæ, ideoque ad Deum tali dilectione diligendum indigemus gratia, non solum eleuante, sed etiam sanante. Eadem dilectio erat Angelo difficilis, imò naturalitèr impossibilis, non quidem propter corruptionem corporis, neque propter infectionem peccati, sed propter solam supernaturalitatem talis dilectionis, ideoque licet ad illam eliciendam non indigerent gratia sanante, indigebant gratia eleuante.

10. Ad 3. Transeat maior, quæ tamen non est vera vniuersalitèr, & nego minorem. Ut docet S. Thomas in respons. ad 3. omnis motus voluntatis in Deum potest dici conuersio in Deum: sed potest considerari triplex motus voluntatis in Deum; ergo potest considerari triplex conuersio in Deum. Primus motus voluntatis in Deum, & prima conuersio primitate dignitatis est per dilectionem perfectam, & fructiuam, qua beati fruuntur Deo clarè viso: & ad hanc conuersionem requiritur gratia consummata lumine gloriæ. Secunda conuersio in Deum est per actus, quibus viatores merentur de condigno beatitudinem, & visionem beatificam: & ad hanc requiritur gratia habitualis, sine qua non possumus de condigno mereri beatitudinem, ideoque est principium merendi beatitudinem de condigno. Tertia conuersio est, per quam aliquis se preparat ad habendam gratiam habituales: & ad hanc non prærequiritur gratia habitualis, hoc est diuinum auxilium, quo homo non se preparat, neque se conuertit ad Deum, sed Deus preparat hominem, & actiue conuertit, ut deinde homo se liberè conuertat, & præparet ad ulteriorem gratiam, iuxta illud Threnorum ultimo: *Conuertere nos Domine ad te, & conuertemur*, consentiendo gratiæ praueniens.

Patet ex his non procedi in infinitum, sed pertinere ad primam gratiam conuerentem,

ad

ad quam non praerequiritur alia gratia. Adde, quod sicut ad primam conuersionem, qua Deus nos conuertit, & praeparat ad hoc, vt illi consentiendo, nos libere conuertamus, non praerequiritur alia gratia, sic vltima, & consummata conuersio, qua beati per dilectionem fructiuam conuertuntur in Deum, non est praeparatio ad gratiam, sed est vltima gratia, & vltimus finis iuxta illud ad Rom. 6. *Gratia Dei vita aeterna.*

QVAESTIO CLXXIII.

Vtrum Angeli fuerint creati in gratia, an in pura natura?

S. Thom. quaest. 62. art. 5.

1. **V**identur Angeli non fuisse creati in gratia habituali, ita vt in primo instanti creationis gratiam sanctificantem acceperint; primo, quia neque ex Scriptura, neque ex Patribus sufficienter colligitur Angelos creatos fuisse in gratia, imò ex aliquibus Patribus videtur colligi oppositum: ergo.

2. Secundo si omnes Angeli creati fuissent in gratia, omnes in primo instanti se libere conuertissent ad Deum, diligendo ipsum, super omnia; sed Angelorum voluntas moraliter mutari non potest ab eo, quod semel elegit, vt inf. dicitur q. 188. ergo nullus Angelus peccasset, sed omnes in gratia, & charitate perseuerassent, imò statim secundo in instanti accepissent primum beatitudinis, sicut diabolus, & angeli eius statim post peccatum acceperunt poenam aeternae damnationis.

3. Tercio gratia, cum sit media inter naturam, & gloriam, sicut data fuit angelis, sic dari debuit post naturam, praesertim quia si data fuisset simul cum natura, videri posset naturalis, ac naturae debita; ergo.

4. Quarto videntur Angeli mali non solum non creati fuisse in gratia, sed nunquam illam habuisse. Io: enim 3. dicitur *diabolus ab initio peccat*; sed peccare ab initio est peccare in primo instanti; ergo diabolus, & angeli eius peccarunt in primo instanti, ac proinde in primo instanti non habuerunt gratiam sanctificantem, quae cum peccato coniungi non potest; sed diabolus, & angeli eius nunquam conuersi sunt à peccato; ergo nunquam habuerunt gratiam sanctificantem.

5. Quinto ex Scriptura, & Patribus non sufficienter colligitur diabolus, & angelos eius habuisse vnquam gratiam, & charitatem, imò ex Ioanne Papa, Augustino, & Gregorio Magno, ac Ruperto Abbate potius colligitur oppositum; ergo.

6. Respondeo plures esse sententias. Prima docet angelos non fuisse creatos cum gratia sanctificante, & in iustitia, ac sanctitate supernaturali, sed in pura natura, nec iustos, nec iniustos. Hanc opinionem docuerunt Ru-

pertus Abbas lib. 1. in Gen. cap. 14. 15. & 16. Hugo de Sancto Victore lib. 1. de Sacram. par. 5. cap. 29. & in summa sentent. tract. 2. cap. 2. atq; ex Scholasticis Magister in 2. dist. 5. cap. 2. Antistodorense lib. 2. summ. tract. 1. cap. 1. Henricus Quodl. 4. quaest. 10. Eandem sententiam vt probabiliorem defenderat Alexander 2. par. quaest. 19. memb. 2. S. Bonau. in 2. dist. 4. art. 1. quaest. 2. Richard. ibi art. 2. quaest. 2. Argentina quaest. 1. art. 2. Agid. art. 4. & alij, quos referunt Suar. lib. 5. de Angelis, cap. 4. num. 1. & Vasquez 1. p. disput. 227. cap. 1. n. 1.

7. Secunda sententia est eorum, qui docent diabolus, & angelos eius non solum non fuisse creatos in gratia, sed peccasse in primo instanti, ac proinde nunquam habuisse gratiam. Auctores huius sententiae referemus inf. q. 184. agētes de peccato Angelorum.

Tertia sententia communis docet omnes Angelos, etiam qui deinde peccarunt, creatos esse cum gratia sanctificante. Docent hanc sententiam S. Thomas hoc art. 3. q. 62. ac Caietanus in Comm. cum ceteris Thomistis, Albertus 2. par. Summa, tract. 4. qu. 18. memb. 1. Durandus in 2. dist. 4. quaest. 2. Capreol. eadem distinct. q. 1. art. 3. ad 1. Gregor. ibidem q. 1. ar. 3. & alij, quos referunt, & sequuntur Suar. lib. 4. de Angelis, cap. 3. & 4. & Vasquez 1. p. disp. 227. cap. 2. & sequ.

8. Dicendum cum hac secunda sententia omnes angeli, etiam qui deinde peccarunt, creati sunt in gratia, ita vt in primo instanti gratiam sanctificantem, charitatem, & virtutes supernaturales infusas acceperint.

9. Probatur primo ex Scriptura. Nam Ezechiel 28. 12. habetur: *Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, & perfectus decore. In delictis paradisi Dei fuisti: omnis lapis pretiosus operimentum tuum. Sardius, topatius, &c. auxum opus decoris tui, & foramina tua in die, qua conditus es, preparata sunt. Tu Cherub extensus, & protegens, & posuisti in monte sancto Dei. In medio lapidum ignitorum ambulasti. Perfectus in vijs tuis à die conditionis tuae: donec inuenta est iniquitas in te; sed per hac, licet ad literam sermo sit de quodam Rege Tyri, tamen in alio sensu literali, vel in mystico, & à Spiritu Sancto praecipue intento sub persona illius regis sermo est de Lucifero, vt explicant plures Patres, ac non solum designatur eius perfectio naturalis, sed etiam supernaturalis gratiae, & virtutum infusarum; ergo Lucifer à die conditionis suae habuit gratiam, & virtutes infusas. Probatur minor, afferendo testimonia Patrum. Gregorius lib. 33. Moral. cap. 28. explicans de Lucifero illa verba: *In medio lapidum ignitorum ambulasti*, dicit, quia inter Angelorum corda charitatis igne succensae clarius gloria conditionis exiit. Et paulo post alludens ad illa verba: *Tu signaculum similitudinis dicit. Quid namque boni non habuit, si signaculum similitudinis Dei fuit?* Videri etiam potest Hom. 34. in Euangelium: ergo Gregorius Lucifer, antequam peccaret, tribuit charitatem, ac omnia bona dicens, *quid namque boni non habuit?**